

Valplattform 2026

Preliminär version fastställd av årsmötet.
Redaktionella ändringar samt ändringar av layout
och grafik kan komma att ske efter fastställande.

*Av Arbetsgruppen för valplattform 2026
Jonatan Hölzgen, Christer Lund, Sandra Hölzgen, Noomi Exner,
Oliver Fagerström, Johnny Storrönning, Didrik Hallberg,
Anders Bergman, Bo Johansson, Alexander Valentine.*

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Vår vision för Bollnäs	4
Ett Bollnäs att lita på.....	4
Ett Bollnäs att bilda familj i.....	4
Ett Bollnäs att bli gammal i.....	5
Ekonomi	6
Barn och utbildning	8
Förskola och barnomsorg.....	8
Grundskola.....	10
En trygg skolgång.....	10
En skolstruktur för hela kommunen.....	11
En bra lärmiljö.....	12
Gymnasium och högre utbildning.....	13
Stärkt elevhälsa.....	14
Lärarnas arbetsvillkor.....	16
Näringsliv och företagande	17
Invandring och utanförskap	20
Äldreomsorg	23
Hemtjänst och särskilda boenden.....	24
LSS och funktionshindrades rättigheter.....	26
Personalens arbetsvillkor.....	27
Familjebildning	29
Trygghetspolitik	32
Hela Bollnäs ska leva	34
Miljöpolitik	36
Stadsbyggnad och samhällsplanering	39
Låt oss bygga vackert igen.....	39
Infrastruktur.....	41
Utvecklingsförslag.....	42
Föreningar	43
Personalpolitik	45
Övriga förslag	47

Inledning

Under lång tid så har vanliga, hårt arbetande bollnäsborna intressen satts åt sidan av ett allt mer byråkratiserat och verklighetsfrånvänt kommunstyre. Kommunen har en samling politiker som suttit för länge på sina positioner. Borta är viljan till förändring och förbättring, om den någonsin fanns. Istället så verkar man upprätthålla någon typ av demokratisk teater, där olika partier debatterar samma förslag om och om igen, utan att det blir någon som helst reell förändring som märks i folks vardag.

Därtill så har kommunen en tystnadskultur, både inom politiken och inom tjänstemannaorganisationen, där den som vågar sticka ut hakan och peka på saker som kan förbättras, blir anklagad för att smutskasta kommunen. Vi folkvalda politiker avråds från att prata med våra anställda. Personalens verklighet, i skolan, inom äldreomsorgen, blir inte korrekt förrän den har filtrerats genom chefleden. Vi tycks ha en organisation där cheferna är viktigare än de anställda, där strateger är viktigare än undersköterskorna och lärarna.

Vi vill se en kommun som möjliggör för företag och vanligt folk. En kommun som ser möjligheter och utvecklar välfärden. En kommun som vågar göra de där små, enkla förbättringarna, och inte bara använder styrdokument och riktlinjer som en ursäkt för att inte behöva göra någonting. En kommun man kan vända sig till, som ger en stöd, råd och hjälp. Det måste bli ett slut för Bromsklossen Bollnäs kommun.

Allt för många föräldrar behöver slåss för att få det stöd deras barn behöver. Allt för många äldre måste slåss för att deras make eller maka ska få en värdig tillvaro på våra äldreboenden. Allt för många företag måste slåss mot byråkrati och osund konkurrens. Allt för många måste slåss för att göra sina röster hörda i den kommunala kvarn som maler så långsamt.

Vi i Sverigedemokraterna Bollnäs vill att de inte längre ska behöva slåss för det som borde vara självklart. De ska bli hörda. Vi är det parti som tydligast pekat ut vår vision om ett annat Bollnäs. Vi är det enda parti som är ett trovärdigt alternativ för förnyelse och förnyring av vår kommun.

Tack för att du lägger din tid på att läsa vår valplattform, och rösta på Sverigedemokraterna Bollnäs den 13 september!

Vår vision för Bollnäs

Ett Bollnäs att lita på

Bollnäsborna är ett redigt folk. Många är de som tagit jobb söderut och fått höra att hälsingar, de kan man lita på. Vi vill ge bollnäsborna den kommun de förtjänar.

Ett Bollnäs som är bra på det kommunen ska göra och inte lägger sig i där den inte hör hemma. Där man vet att man får den välfärd man har rätt till, oavsett var i livet man befinner sig. En väl fungerande skola, trygga och lugna miljöer i förskolan, goda möjligheter till omskolning senare i livet, en äldreomsorg som tar hand om dig som har bidragit till att göra vår stad till det den är.

Ett Bollnäs som är en samarbetspartner som förstår att välmående företag skapar jobb, tillväxt, och framtidstro. En kommun som våra lokala företagare känner att man kan ta i handen, göra bra och hederliga affärer med, utan att det ska krävas vänskapsband eller missvisande upphandlingsanbud. Där kommunen lyssnar på företagen - inte konkurrerar med dem.

Ett Bollnäs där man kan känna sig trygg och hemkär. Vare sig man ska ta bussen via Resecentrum eller gå hem från krogen. En stad där man känner gemenskap, värme, och framtidstro - och där allt färre känner lockelsen från den verklighetsflykt som narkotikan erbjuder. En stad som karaktäriseras av festivaler, sånger, och hopp - inte av tystnad, utflyttning, och en längtan bort.

Ett Bollnäs att bilda familj i

Bollnäs ska vara en av de bästa kommunerna i Sverige för barnfamiljer. Det ska vara en kommun där unga par har möjligheten att ta nästa stora steg i sitt liv tillsammans. Det ska finnas god tillgång på bostäder i alla former, lägenheter, radhus, villor och gårdar. Unga par ska inte längre känna att man måste skjuta på att bilda familj för att man har ett för lågbetalt jobb eller en för liten bostad.

Barnen är vår framtid och den blir ljusare desto fler vi har. Vi ska vända befolkningskrisen genom stora satsningar på familjerna, barnen, och skolan. Storleken på barngrupperna i förskolan ska minska så att man får de bästa förutsättningarna redan från början. Vi ska ha en skola utan stök och oro i klassrummen där våra lärare får de bästa möjliga förutsättningarna att utföra sitt arbete. Vi ska ha ett tryggt samhälle där ingen förälder behöver vara orolig för att ens barn ska råka illa ut eller hamna i fel umgänge.

Ett Bollnäs att bli gammal i

Lika självklart som det är för oss att stärka de som ska bygga morgondagens samhälle är det att ta hand om de som har byggt upp det samhälle vi har idag. Alla de som under hela sitt långa liv har varit med och bidragit till att göra Bollnäs till den stad vi känner och älskar ska veta att samhället finns där för dem när de själva blir gamla. Vår äldreomsorg ska karaktäriseras av våra kärnvärderingar: värme, trygghet och omtanke. Man ska kunna lära känna den omsorgspersonal man får hjälp av och inte behöva träffa nya personer varje besök. Man ska vara trygg med att man kan göra sig förstådd och förstå den man träffar, att man talar samma språk. Man ska möta en personal med rätt förutsättningar, som har tid att stanna och småprata och inte är hårt minutstyrda. Vi ska vara en kommun som erbjuder en meningsfull tillvaro för våra äldre.

Ekonomi

Bollnäs kommun har de senaste åren haft stora svårigheter med att få en ekonomi i balans. Kommunen har under 2023 och 2024 redovisat stora underskott vid årsbokslut, med ett balanskravsresultat på -49 miljoner respektive -52 miljoner. Dessa negativa resultat har framförallt berott på ökade kostnader kopplat till inflationen och lågkonjunktorens påverkan på skatteintäkter, samt på att kommunen har haft för dåliga marginaler för att klara av några sämre år. Å ena sidan så visar prognoser på att realskatteintäkterna kommer att öka, framförallt från och med 2027 och till del komma ikapp de kostnadsökningar som har varit. Men å andra sidan så tarvar kommunens prekära situation, med stora underskott, stort investeringsbehov, ökade belåning och låga soliditet, en försiktighet i utvecklingsarbetet framöver. Omprioriteringar kan och behöver göras från sådant som är överflödigt till kärnverksamheterna och välfärden.

Kommunens belåning har ökat från 0 kronor år 2019, till 900 miljoner kronor år 2025. Utan några åtgärder så väntas belåningen öka till 1,4 miljarder kronor vid planperiodens slut år 2030, Från 2021 till 2026 så minskar kommunens soliditet, det vill säga måttet på andelen av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel, från 59 % till 41 %. Den kraftigt ökade lånevolymen innebär stora kostnader och en stor osäkerhet för kommunen. Vid en ränta på 3 % så innebär lånevolymen en årlig räntekostnad på 40 miljoner kronor. Det motsvarar driftkostnaden för ett medelstort särskilt boende. Skulle världsläget förändras, inflationen ta fart igen, och räntan öka till 6 % så skulle det, utöver de stora kostnader som inflationen innebär, även leda till ytterligare 40 miljoner kronor i räntekostnader. Det är svårt att se att kommunen skulle klara av sådana räntekostnader utan att det skulle få en stor påverkan på den kommunala välfärden.

Att börja amortera på kommunens lån istället för att fortsätta öka skuldberget är en av de viktigaste åtgärderna för att stärka Bollnäs kommuns ekonomi. I de budgetar vi har presenterat i kommunfullmäktige under de senaste åren kan det tydligt urskiljas att vi tar ansvar för ekonomin, gör nödvändiga besparingar, men att välfärden värnas och prioriteras i det arbetet. Enligt de finansieringsbudgetar och likviditetsberäkningar som är gjorda så skulle kommunen, med vår budget, ha en halv miljard mindre i långfristiga skulder år 2030. Därför så vill vi:

- Prioritera investeringar i välfärden.
- Prioritera investeringar i kritisk samhällsinfrastruktur och vägnätet.
- Se över möjligheterna att minska storleken på kommunens fastighetsbestånd.
- Öka överskotts målet till 2 %.
- Börja amortera på kommunens lån.

När det är svåra ekonomiska tider så är det också viktigt att både göra omprioriteringar i kommunens befintliga verksamhet, så väl som att vi politiker föregår med gott omdöme. Kostnaderna på den politiska verksamheten kan och måste minska. Det är orimligt att skolorna inte får köpa in nya limstift på grund av köpstopp samtidigt som det serveras bakelser och smörgåstårter till politikerna. En ordentlig genomlysning av hela den kommunala ekonomin behöver göras och budgetprocessen behöver förnyas.

- Sänk antalet ledamöter i fullmäktige från 45 till 41 stycken, det minsta tillåtna enligt lag.
- Sänk politikerarvodena.
- Minska storleken på den politiska organisationen.
- Prioritera kärnverksamheter framför administration.
- Nästa fyraårsbudget ska vara en så kallad nollbasbudget.

För att klara av att leverera den välfärd som kommuninvånarna förväntar sig så måste vi organisera oss smartare, och samarbeta mer med både näringsliv och civilsamhället i stort. Civilsamhället har ett stort engagemang och ofta en större förmåga att söka extern finansiering än vad kommunen har. Tillsammans kan vi hjälpas åt att göra Bollnäs bättre.

- Säkerställ en långsiktigt hållbar förvaltning av kommunens fastigheter genom att omvandla fastighetsgruppen till ett helägt kommunalt bolag.
- Samarbeta mer med civilsamhället.

Vi vet också att den stora invandringen och den fullständigt havererade integrationspolitiken har inneburit stora konsekvenser för kommunen. Inte bara ekonomiskt utan även ur aspekter som segregation, ökad brottslighet och otrygghet. Vi menar att medborgarna har rätt att få veta vilka konsekvenser detta har haft för vår kommun. Vi vill därför, som en del av kommunens årsbokslut, årligen upprätta ett migrationspolitiskt bokslut där invandrings- och integrationspolitikens konsekvenser för kommunens ekonomi, verksamhet och trygghet belyses.

- Vi vill upprätta ett årligt migrationspolitiskt bokslut.

Barn och utbildning

Förskola och barnomsorg

Sverigedemokraterna Bollnäs motsätter sig de beslutade nedläggningarna av förskolor. Nedläggningarna motiveras med att antalet födda barn minskar. Visserligen minskar årskullarna, men redan idag har vi för stora barngrupper i Bollnäs kommun. Över hälften av barngrupperna är för stora och i den av majoriteten antagna lokalförsörjningsplanen så planerar man att ha grupper på 17 barn, vilket ligger över skolverkets rekommendationer om max 15 barn. I detta läge väljer vi att satsa för att hålla förskolorna öppna och behålla personalen. På så vis kan vi minska storleken på barngrupperna i Bollnäs.

Särskilt utanför tätorten och i kommunens norra och östra delar ser vi att barnafödandet fortsatt ligger kvar på en högre nivå. Detta i kombination med att förskolorna i just Rengsjö och Vallsta har en hög beläggningsgrad redan idag, gör att det där inte är möjligt att minska storleken på barngrupperna i befintliga lokaler. Av alternativen att låta barngrupperna vara för stora, flytta barn till centralorten, eller att bygga ut för att möjliggöra mindre barngrupper så väljer vi det sistnämnda.

Vi i Sverigedemokraterna:

- Satsar på att minska barngruppernas storlek med bibehållen bemanning.
- Vill bygga ut förskolorna i Rengsjö och Vallsta.
- Säger nej till fler förskolenedläggningar

Som en del av nämndens arbete med att komma tillrätta med det stora underskottet som nämnden redovisar så har majoritetspartierna föreslagit en förändring av reglerna för omsorg på obekvämt arbetstid, nattisverksamheten. Framförallt så vill man att föräldrar själv ska sörja för transport mellan förskola och nattis. Det säger sig självt att en anställd inom exempelvis äldreomsorgen, som använder sig av omsorg på obekvämt arbetstid, inte lätt kan lämna sitt arbete mitt i ett pass för att skjutsa sitt barn mellan förskola och nattis. Det är också viktigt att lyfta barnperspektivet, då det för barnen kan vara negativt att bli upphämtad av sina föräldrar och kanske tro att man ska åka hem, för att sedan bli skjutsad till nattis.

- Kommunen ska återigen erbjuda transport mellan nattis och övrig kommunal barnomsorg och skolverksamhet.

Förskola på tur är en uppskattad verksamhet där förskolebarn får en möjlighet att prova på en mängd av olika aktiviteter. Det kan vara klättring, fotboll, dans, och så vidare. Detta har tidigare finansierats av arvsfonden och genomförts framförallt av Föreningsalliansen. Vi vill kunna fortsätta med denna goda verksamhet.

- Säkerställ finansiering för att kunna fortsätta driva projektet Förskola På Tur.

Idag är skärmar, paddor, och datorer ett vanligt inslag inom förskolan i Bollnäs. Detta trots att de negativa konsekvenserna med för mycket skärmtid, särskilt i unga åldrar, numera är väl kända. Efter påtryckningar från bland annat Barnläkarföreningen så har Folkhälsomyndigheten uppdaterat sina rekommendationer om skärmtid. De rekommenderar nu noll skärmtid före två års ålder, samt max en timme per dygn i åldern två till fem år. Denna skärmtid får de flesta barn i hemmet, varvid vi i Sverigedemokraterna anser att ytterligare skärmtid i förskolan inte behövs. För att "stärka digitaliseringen" så införde tidigare regering ett krav på digitala hjälpmedel i förskolan. Lyckligtvis så har Tidöregeringen nu avskaffat det kravet. Vi vill använda den möjligheten och att förskolorna i Bollnäs kommun ska vara skärmfria förskolor.

- Förskolan i Bollnäs kommun ska vara skärmfri.
- Utforma riktlinjer för skärmtid och digitala hjälpmedel, med särskild beaktan på de negativa konsekvenserna på barns utveckling och hälsa.

Pedagogisk omsorg, eller dagmammor som det ofta kallas, är en annan typ av omsorg än de traditionella förskolorna. Det passar vissa familjer bättre och andra sämre. När det kommer till barnomsorg så är valfrihet ledordet – föräldrarna ska ha rätt att välja den omsorg de anser passar deras barn bäst.

- Genomför en riktad satsning på att rekrytera personal för att kunna erbjuda pedagogisk omsorg.

Ett barns språkutveckling är som mest kritiskt under de tidigare åren. Det är i förskolan som grunden läggs för framtida språkkunskaper. Därför är det otroligt viktigt att den personal som arbetar inom förskolan har goda kunskaper i det svenska språket. Att inte ställa tydliga krav där är att göra en missgärning framförallt för alla de barn som inte får med sig svenskan från hemmet.

- Vi vill ställa krav på språkkunskaper i svenska motsvarande minst CERS nivå C1 på anställda inom den kommunala barnomsorgen.
-

Grundskola

En trygg skolgång

Vi är idag i en situation där stora grupper befinner sig utanför både arbetsmarknaden och det svenska samhället – då är skolan central. Därför är det också viktigt att alla elever dels når kunskapsmålen men också får utvecklas utifrån sin förmåga. Den svenska skolan har överlag försämrats drastiskt. Kunskapsresultaten är betydligt lägre idag jämfört med början på 90-talet och jämfört med många andra länder har vi sämre resultat idag. Färre elever når toppresultat och segregationen breder ut sig. Andelen elever med mycket bristfälliga kunskaper ökar samtidigt.

Bakom alla problem växer ojämlikheten fram och bristen på utbildade lärare tilltar. Bakgrunden till denna övergripande problematik är komplex med kommunalisering av skolan, stor flyktinginvandring från studiesvaga länder och minskad respekt för läraryrket. Bollnäs har en historik hos Förvaltningsrätten där man tvingats betala pengar till staten efter att skolinspektionen larmat om brister som sedan inte åtgärdats. Eftersom frågorna har rört otrygghet och kränkande särbehandling är det ett tecken på att något i kommunen är allvarligt fel. För att vända trenden måste ordning och reda i klassrummen uppnås. Skolan skall även fungera som en naturlig förmedlare av respekt för andras åsikter och demokrati. Även etiska och moraliska frågor måste ges ett större utrymme än idag. Alla ska vara trygga och bemötas av respekt, elev som lärare.

Respekten för lärarnas auktoritet måste bli bättre. Att ha lärare som är rädda för elever är ohållbart. Det ska heller inte tolereras att några få elever kan förstöra undervisningen för flertalet andra. Som expert inom sitt yrke ska lärarens kompetens tillvaratas. De missnöje som hörs från lärarkåren måste tas på allvar. Lärarförbundet har bland annat larmat om att många lämnar eller undviker yrket på grund av en sämre arbetsmiljö och låga löner. Ordning och uppförande i skolmiljön måste därför prioriteras. En trygg och harmonisk miljö ger bättre skolresultat och attraherar fler till läraryrket. Ordningskontrakt med uppförandekod ska användas inom högstadiet och gymnasiet för att förtydliga de förväntningar som finns på elever gällande gott uppförande i skolmiljö.

- Inför jourklasser för de elever som behöver mer stöd.
- Inför ett ordningskontrakt för att tydliggöra förväntningar och ansvar för elever och vårdnadshavare.
- Ge skriftliga ordningsomdömen från första klass.
- Vi vill stärka samarbetet med polisen för att motverka förekomsten och bruket av narkotika inom våra skolor.
- Personalen i skolorna ska stärkas i sin förmåga att upptäcka tecken på att elever är utsatta för hedersförtryck utanför skolan. En handlingsplan ska också tas fram som beskriver hur man som anställd ska agera när man

kommer i kontakt med någon man misstänker kan vara utsatt för hedersförtryck.

En skolstruktur för hela kommunen

Bollnäs kommuns skolstruktur är under utredning och en helhetsanalys kring hur framtidens skolor ska se ut och vilka skolor som ska läggas ned kommer presenteras av kommunledningen efter valet. Det är vår hållning att personal och föräldrar förtjänar ett svar innan valet på vilka skolor Socialdemokraterna, Moderaterna, och Centern tänker lägga ner. Vi ser dock att man har gjort stora förändringar i skolstrukturen redan innan utredningen är gjord och helhetsperspektivet är klart för oss. Man flyttade F-2 på Granbergsskolan till Renshammarskolan permanent, men tvingades sedan backa. Anpassad grundskola har fått flytta. Att ta beslut om sådana saker innan utredningen är gjord och vi vet exakt hur många elever det kommer finnas inom varje upptagningsområde är ansvarslöst.

Ett perspektiv som har beslutats att ingå i det arbetet är hur man kan omfördela elever med utländsk bakgrund till andra skolor i integrationssyfte. Det låter som en fin tanke, men fungerar väldigt sällan i praktiken. Istället för att leda till ökad gemenskap så har den typen av förslag ofta lett till ökade konflikter i skolorna och en ökad otrygghet. Istället vill vi fokusera på sådant som ger reell effekt, nämligen ordning och reda i klassrummen, tydliga förväntningar både på elever och vårdnadshavare, och en trygg och säker skolgång, för alla.

Kommunen har i flera steg skärpt reglerna för vilka som beviljas skolskjuts. I dagsläget beviljas endast skolskjuts till de som går i den skola de har anvisats till av kommunen. Detta har gjorts i syfte att spara pengar. Vi har ett fritt skolval i Sverige och man har rätt som elev och förälder att välja den skola som man tror passar bäst. Men hur fritt är det egentligen om man blir av med rätten till skolskjuts om man nyttjar skolvalet?

Vi känner en stor oro för vad förslaget kommer att innebära för våra byskolor. I synnerhet för Rengsjö skola. Det är viktigt för oss att det finns en skola i alla delar av kommunen. Det innebär en närhet och en trygghet för barnen som bor utanför tätorten och bidrar till en känsla av sammanhang och gemenskap under skolgången.

- Renovera Granbergsskolan och säkerställ att det även i framtiden finns en F-6-skola på Granberg.
- Vi säger nej till nedläggningar av våra byskolor.
- Vi motsätter oss omflyttningar av elever i ett påstått integrationssyfte.
- Vi vill att även de som nyttjar det fria skolvalet ska ha rätt till skolskjuts.

En bra lärmiljö

I digitaliseringens namn ställer läroplanen krav på användandet av digitala hjälpmedel inom grundskolan. Det är naturligtvis viktigt att alla lär sig hantera den digitala miljön och digitala hjälpmedel på ett balanserat och säkert sätt. Däremot så ser vi idag konsekvenserna av en allt för hög grad av digitalisering. Framförallt rör det sig om att elever, på grund av användandet av digitala verktyg, inte lyckas tillskansa sig de kunskaper som krävs för att ta in och bearbeta information analogt. Det har bland annat ljudit varningsklockor om att elever på gymnasiet, eller till och med högskolan, inte klarar av att skriva för hand. Bollnäs kommun använder sig idag av ett-till-ett-modellen inom grundskolan, det vill säga att varje elev har en egen padda eller dator. Vi föreslår att avskaffa den modellen.

Det är svårt att rekrytera lärare till många modersmål och det finns också språk där väldigt få är berättigade modersmålsundervisning. Vi vill att de språk där få elever, kanske någon enstaka per skola, är berättigade till modersmålsundervisning ska erbjudas den digitalt. Det möjliggör för samordning med gemensamma lektioner tillsammans med flera skolor och flera kommuner, något som både kan innebära lägre kostnader så väl som att kommunen bättre lever upp till lagstiftningens krav.

Att röra på sig stärker både kropp och sinne. Forskning har visat att elever som på ett strukturerat sätt får motionera presterar bättre och tar till sig ny kunskap lättare. Vi rör allt för lite på oss idag, och vi vet att de vanor vi lägger tidigt har vi med oss hela livet. Vi vill därför schemalägga fysisk aktivitet varje dag. Elever får ut mycket av att äta tillsammans med sina lärare, så kallade pedagogiska måltider. Pedagogerna fungerar som goda förebilder, främjar en trevlig miljö, stöttar i samtal och stöttar barnen i att prova ny mat. Vi vill återinföra detta i hela kommunen. Vi ser inte att det är en offentlig angelägenhet att sörja för att erbjuda hygienartiklar till enskilda, därför vill vi inte lägga delar av skolbudgeten på att sätta upp så kallade mensskyddsautomater.

- Avskaffa ett-till-ett-modellen samt utforma riktlinjer för skärmtid och digitala hjälpmedel inom grundskolan, med särskild beaktan på de negativa konsekvenserna på barns utveckling och hälsa.
- Samordna modersmålsundervisningen med våra grannkommuner.
- Fysisk aktivitet, exempelvis en promenad eller lek med rörelse, ska schemaläggas varje dag.
- Återinför pedagogiska måltider.
- Det är inte kommunens uppgift att erbjuda mensskydd.
- Inget ritualslachtat kött ska erbjudas i kommunens verksamheter.
- Ett kött- eller fiskalternativ ska alltid erbjudas vid skolmåltider. Avskaffa det vegetariska tvånget.
- Anordna traditionella, kyrkliga skolavslutningar för de elever och föräldrar som så önskar.

Gymnasium och högre utbildning

Idag är en avslutad gymnasieutbildning närmast ett krav för att kunna konkurrera om ett arbete. Därför är det ett misslyckande att det finns elever som lämnar grundskolan utan fullständiga betyg och/eller utan möjlighet att nå behörighet till ett gymnasieprogram. Detta gäller för nästan var femte elev i Bollnäs kommun.

Alla elever ska ges en utbildning som bäst passar dennes förutsättningar. Det behövs en bättre förståelse kring att inte alla delar ett mål att nå en högre akademisk examen och istället kan ges möjlighet till en praktisk utbildning. Därför är de praktiska utbildningarna, som är dyrare, extremt värdefulla då de dels fyller ett behov på marknaden och dels fångar upp många elever som annars riskerar att tröttna och hoppa av skolan.

För att klara av att anpassa oss till den nya kunskapsekonomin så behöver vi även stärka Bollnäs ställning när det kommer till andelen högutbildade. Det finns inte en enda högskola i Hälsingland idag. Istället finns det möjlighet till viss distansundervisning via Bollnäs Lärcentrum. Läser man en högskoleutbildning via Lärcentrum så delar man idag lokaler både med SFI och Torsbergsgymnasiet. Vi tror att man kan få fler att välja att utbilda sig vidare genom att höja statusen på att studera. Då är det viktigt att skapa en miljö som känns studentikos och prestigefylld. Därför vill vi på längre sikt utveckla och höja statusen på Bollnäs Lärcentrum till ett "Campus Bollnäs".

Att företag har svårt att hitta rätt kompetens trots att vi har en hög arbetslöshet visar på en svag matchning mellan utbildningar och arbetsmarknaden. För att kunna säkra upp en god näringslivsutveckling behöver det ske en kraftigt ökad samverkan med näringslivet.

Då Bollnäs kommun bedriver sin gymnasieutbildning tillsammans med Söderhamn i Hälsinglands utbildningsförbund så utövar kommunfullmäktige en indirekt styrning av verksamheten. Vi vill i förbundsdirectionen arbeta långsiktigt med att:

- Utveckla och höja statusen på Bollnäs lärcentrum
- Samverka mer med flera högskolor för att erbjuda fler distansutbildningar på högskolenivå
- Stärka samarbetet med näringslivet för att öka tillgången på praktikplatser och bättre dimensionera utbildningarna efter arbetsmarknadens behov.
- Vi säger ja till NIU-utbildningarna.

Stärkt elevhälsa

Den ökning av mobbning, sexuella trakasserier och utanförskap vi sett i skolan måste brytas. Det är ett politiskt ansvar som de etablerade partierna inte har tagit. Det är inte enbart en ekonomisk fråga utan också en förskjutning och acceptans av destruktiva attityder, minskat stöd och mandat för lärarnas auktoritet och en, av många påhejad, allmän degradering av vår kultur och nationella sammanhållning. Skolan kan hjälpa till att motverka segregation, splittring och utanförskap genom att förmedla en positiv hållning till traditioner, värderingar, och språk i Sverige.

Det är tyvärr allt fler barn och unga i Sverige som lider av psykisk ohälsa. Nästan hälften av alla 15 åringar idag upplever att de har någon form av psykiska besvär. Folkhälsomyndigheten har pekat ut brister i skolans funktion som en orsak till ökningen, tillsammans med de ökade kraven på arbetsmarknaden. Detta visar att den svenska skolan behöver stärkas, men utöver detta omfattande reformarbete behöver vi en utbyggd elevhälsa som klarar av att ta hand om de unga som mår dåligt. Att satsa på elevhälsan i Bollnäs ser Sverigedemokraterna som en stor vinst i långa loppet. De elever som på grund av psykisk ohälsa hoppar av eller hamnar efter i skolan kostar samhället enorma resurser, för att inte tala om det mänskliga lidande som uppstår för individen. Om vi ska kunna ha ett samhälle där alla får chansen att slutföra sin skolgång och nå sin potential måste också ett adekvat skyddsnät finnas till hands under resans gång. I vuxen ålder är psykisk ohälsa en av de vanligaste orsakerna till långtidssjukskrivningar. Det är viktigt att se till att unga som drabbas av denna ohälsa får en bra start i livet så att de kan tillgodose sig sina studier. Elevhälsan måste därför stärkas.

Ett stort problem i vår kommun, som har uppmärksammats från flera håll, är att de elever som skulle behöva det inte får tillgång till dyslexiutredningar. Detta efter att det tidigare S-styret i regionen slutade med dessa. Många kommuner i vårt län har därefter själva sört för att anställa en logoped, som en del av den samlade elevhälsan. Det är någonting som vi i Bollnäs borde ta efter. Vi vill också införa digitala kontaktvägar till elevhälsan för att sänka trösklarna för att söka hjälp.

Som en del av jämställdhetsuppdraget i skolan skall all form av hedersproblematik, förtryck och rasism bekämpas. Kunskapen hos personalen ska vara hög och området ska prioriteras genom att systematiskt upptäcka, förhindra och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. All rasism skall förebyggas och tas på största allvar - oavsett bakgrund på den utsatta.

Ofta kan elever med särskilda behov, exempelvis neuropsykiatriska funktionsvariationer, klara av att gå i en ordinarie klass. När detta inte fungerar så är det bästa för eleven att den erbjuds undervisning i en mindre grupp. Bollnäs har tidigare kritiserats och tilldelats vite av Skolinspektionen för brister i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Det är inget annat än en skandal. Bollnäs kommun

behöver anslå mer resurser som gör stödet bättre för dessa elever. Kostnaden för samhället om de faller bort tidigt blir betydligt högre.

Elevhälsan har idag både en stöttande roll och en formell, byråkratisk roll. Den ska dels finnas där för eleverna, lyssna och stötta. Men den ska också skriva rapporter, utredningar, utlåtanden. Idag läggs en stor del av resurserna på just detta, med följderna att många elever har svårt att få tillräckligt stöd med sitt psykiska mående. Svenska Kyrkan besitter stora resurser och har inom diakonin utbildad personal som är van vid att stötta människor som behöver någon att prata med. Vi vill sluta ett offentligt idéburet partnerskap (IOP) med Svenska Kyrkan för att avlasta elevhälsan och möjliggöra för fler elever att få det stöd de behöver.

Sverigedemokraterna Bollnäs vill:

- Genomföra ett projekt för att tillsammans med experter utreda och undersöka skolans förbättringspotential när det kommer till stöd för elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer som ADHD eller autism. Identifierade åtgärder ska därefter anammas i kommunens arbetsätt.
- Genomföra ett projekt för att tillsammans med experter utreda och undersöka skolans förbättringspotential när det kommer till att fånga upp, stötta, och utmana särskilt begåvade elever i sitt lärande. Identifierade åtgärder ska därefter anammas i kommunens arbetsätt.
- Förstärka elevhälsan med en logoped.
- Sätta in riktade insatser mot de skolor som sticker ut i statistiken gällande kränkande behandling.
- Tillsätta en haveriutredning efter varje självmord för att ta reda på var samhället har brustit i stödåtgärder.
- Ha digitala kontaktvägar till elevhälsan för att sänka trösklarna för att söka hjälp
- Sluta ett Offentligt Idéburet Partnerskap (IOP) med Svenska Kyrkan för att tillsammans stärka ungas psykiska hälsa. Svenska Kyrkan och diakonin kan vara en extra resurs för elevhälsan.

Lärarnas arbetsvillkor

Det är en arbetsmiljökras inom barn- och utbildningsförvaltningen idag. Lärarna har gång på gång larmat om hur ohållbar situationen har blivit, framförallt med facket Sveriges Lärare i spetsen. Detta har nonchalerats av den sittande majoriteten, och skulden ligger särskilt tungt på Centerpartiet och Socialdemokraterna som innehar posten som ordförande respektive vice ordförande i barn- och utbildningsnämnden. Det första man som ansvarig politiker bör göra i ett sådant läge är att lyssna. Därefter så gäller det att, tillsammans med personal och fack, identifiera åtgärder som på riktigt gör skillnad i arbetsmiljön.

Bättre organisatoriskt stöd, ökad tid för planering, fler kollegor, detta är exempel på åtgärder som har lyfts från lärarna själva. Här behöver konkreta åtgärder genomföras för att stärka lärarnas möjligheter att leverera en så bra utbildning som möjligt.

Skollagen har nyligen ändrats för att förtydliga lärarnas befogenheter i klassrummet och för att i fler situationer bemyndiga lärarna att gripa in när stök eller trakasserier uppstår. Vi vet dock att många lärare känner sig osäkra inför att gripa in, bland annat på grund av risken för eventuella repressalier från arbetsgivaren. SVT har låtit genomföra en granskning där man har undersökt hur huvudmännen har agerat i fall där en lärare har gripit in och sedan blivit polisanmälda av vårdnadshavare. De kom fram till att hälften av de lärare som hade friats från brottsmisstanke ändå fick utstå repressalier från sin arbetsgivare, i vissa fall uppsägning. Det är klart och tydligt att lagstiftaren har en intention att ge lärarna möjligheter att agera och en trygghet i att våga agera, men att kommunerna släpar efter.

Sverigedemokraterna Bollnäs vill:

- Öka andelen planeringstid.
- Öka tillgången på specialistkompetens som till exempel specialpedagoger för att ge lärarna möjlighet att fokusera på sina kärnuppgifter.
- Anta som princip att som arbetsgivare alltid ställa sig bakom lärare i en eventuell tvist med vårdnadshavare efter att ha utdelat en tillrättavisning om inte läraren har agerat uppenbart felaktigt.

Näringsliv och företagande

360 miljoner kronor. Så mycket av de kommunala skatteintäkterna kommer från småföretagen. Nästan 5000 jobb i Bollnäs finns i småföretagen. Det är 40% av alla arbetstillfällen i hela kommunen. Socialdemokraterna väljer att göra precis allt för att få hit en statlig myndighet. Man bygger ett Resecentrum för 70 miljoner kronor, förbereder flera detaljplaner, uppvaktrar ministrar, och så vidare. Tänk om man lade samma kraft på att underlätta för småföretagen.

Vi i Sverigedemokraterna vill att Bollnäs Kommun ska agera möjliggörare för privata krafter och att arbetet med näringslivsfrågor ska präglas av dialog. När en kommun väljer att konkurrera mot privata företag så uppstår det en snedvriden konkurrens. Kommunen har ofta helt andra förutsättningar. Ett exempel är där de kommunala gymmen erbjuder medlemskap med tillgång till både gym och simhall - något som är omöjligt för privata gymägare att erbjuda. Det är för Sverigedemokraterna helt oförståeligt varför kommunen överhuvudtaget ska driva egna gym.

Upphandlingsprocessen är otroligt viktig för våra lokala företag. Detta har inte minst blivit aktuellt i och med den rapport om Bollnäs Energi AB:s upphandlingar som har fått medial uppmärksamhet. Vi i Sverigedemokraterna Bollnäs ser att den rapporten, som inleddes efter en rekommendation från bolagets revisorer, belyser ett behov av att stärka arbetet med kommunens offentliga upphandlingar och efterföljandet av Lagen om Offentlig Upphandling (LOU 2016:1145) och likabehandlingskravet i kommunallagen (KL 2017:725). Även om det har varit en svår situation för bolaget och dess anställda som måste tas på stort allvar, så ser vi inte att det frångår allvaret i de brister som har uppdragats. Det är dock inte enbart inom ett specifikt kommunalägt bolag som dessa problem finns. I de vidare granskningar som Sverigedemokraterna Bollnäs har genomfört så har det bland annat identifierats fler fall av fakturering utan skrivna avtal och otillåtna direktupphandlingar. Kommunens controller-funktion måste stärkas och det är av särskild vikt att hela kommunkoncernen inkluderas i det arbetet.

Även de upphandlingar som görs i enlighet med gällande regler kan ändå vara dåligt genomförda. Som exempel kan nämnas upphandlingar där det enda bedömningskriteriet är timpriset. Detta leder till att vissa företag, för att lyckas vinna en upphandling, lägger ett orealistiskt lågt timpris i sitt anbud och sedan fakturerar för fler timmar än vad som faktiskt är genomförda för att hämta hem vinsten. En annan företeelse är att lägga låga anbud på de bedömningskriterier som finns men att sedan ha höga löpande kostnader som inte bedöms. Det finns en frustration bland många lokala företag som helt har gett upp på att lämna anbud när kommunen upphandlar eftersom man inte ser processen som rättvis.

Det är inte lätt att vara anställd som en upphandlare. De tjänstemännen måste kunna upphandla allt från pennor och suddgummi till skolan, till schaktarbeten och IT-lösningar. Det går inte att vara expert på allt. Vi vill därför stärka dialogen med företagen, både generellt och inför upphandlingsprocesserna.

Att stärka kommunens upphandlingar och avtalsefterlevnad kommer att gynna både kommunen i form av sparade pengar och de lokala företagen genom mer rättvisa upphandlingar.

Sverigedemokraterna Bollnäs vill:

- Anta som mål att Bollnäs kommun ska klättra från plats 213 till topp 100 i Svenskt näringslivs företagsklimatundersökning.
- Stärka möjligheterna för mindre företag att delta i kommunala upphandlingar, genom bättre dialog, informationsutbyte, och genom att dela upp upphandlingar i mindre delar där det är möjligt.
- Genom kompetensutveckling hos kommunens upphandlare och genom dialog med företagen säkerställa att upphandlingarna ställer rättvisa och rimliga kravspecifikationer.
- Se över möjligheterna för en större samordning i tillsynsarbetet
- Revidera kommunens taxor för att säkerställa att de faktiskt motsvarar självkostnadspriset.
- Tillsammans med företagen identifiera var osund konkurrens förekommer och åtgärda detta.
- Se över regelverk och bestämmelser i syfte att minska den administrativa bördan på företagen.
- För att inte lägga onödiga hinder för företagande ska kommunen inta ett tillåtande förhållningssätt vid tillståndsprövning.
- Kommunen ska möjliggöra för privata aktörer att delta inom fler verksamhetsområden.
- Cityhandeln måste värnas genom att bevara och stärka Bollnäs centrum's attraktivitet som handelsplats, detta exempelvis genom att säkerställa goda parkeringsmöjligheter och genom att ta ett handelsperspektiv i planarbetet.
- Kommunens arbete med näringslivsfrågor ska präglas av dialog och en vilja till att agera möjliggörare för privata krafter.
- Det är inte en kommunal angelägenhet att driva folkpark, Långnäsparken bör därför drivas av en enskild aktör, inte av Bollnäs kommun.
- Ta initiativ till ett krögar- och arrangörsnätverk
- Ge möjlighet för serveringstillstånd till kl. 03:00.
- Planera för och upprätta fler uppställningsplatser för lastbilar.
- Ta fram en industristrategi där detaljplanering av industrimark, kompetensförsörjning, energiförsörjning, infrastrukturfrågor, och så vidare, används för att främja framväxten av mer industri i vår kommun.
- Verka för fler centumparkeringar.

- Ta fram en ny energiplan som långsiktigt arbetar för att bygga bort effektbristen inom kommunen samt som verkar för en god tillgång på fossilfri el.
- Arbeta för att stärka besöksnäringen och dess attraktivitet nationellt och internationellt.
- Ge fler arrangörer möjlighet att nyttja den digitala skylten vid gamla ICA Kvantum.
- Att turistbyråerna överförs från kulturenheten till näringslivskontoret

Invandring och utanförskap

Att Gärdet nu både är att räkna som ett utsatt område och Norrlands fattigaste stadsdel är ett fullständigt misslyckande, ett haveri. På uppdrag av Tidöregeringen så har Statistiska centralbyrån och Boverket kartlagt och analyserat bostadsområden i hela Sverige i sin rapport *Fördjupad analys om utanförskap*. I den rapporten konstateras att Gärdet har en särskilt hög andel av befolkningen som har låg ekonomisk standard, låg utbildningsnivå och saknar arbete. Trångboddhet och svaga skolresultat är stora problem, och en hög andel av befolkningen är utrikesfödda eller har en utländsk bakgrund.

Dessa problem finns inte bara på Gärdet, men det är där de har tagit sig störst uttryck. Ytterst så är detta ett resultat av den misslyckade integrations- och invandringspolitiken som har rått under lång tid i Sverige. Vi vill lägga om Bollnäs kommuns integrationspolitik till en mer kravbaserad sådan, en så kallad integrationsplikt. När en nyanländ kommer till Bollnäs så ska man i ett tidigt skede upprätta en individuellt anpassad integrationsplan. Efterlevnaden av denna ska sedan kopplas till tillgången på offentligt stöd. Det finns lagstöd för att minska försörjningsstödsutbetalningar om prestationskrav inte efterlevs. Denna modell har bland annat använts i Hörby, där den rönt stora framgångar och de har sett en minskning på uppemot 45 % av antalet hushåll som uppbär försörjningsstöd i kommunen. Vi vill även se att integrationsplikten införs för de som har varit i Sverige och i Bollnäs längre men som ändå inte har tagit de nödvändiga stegen för att integrera sig i vårt samhälle.

Smedjan på Gärdet, som man skulle kunna kalla en fritidsgård eller ett litet fryshus, har blivit en otroligt viktig knypunkt för många ungdomar i Bollnäs, och särskilt för ungdomarna på Gärdet. Utöver vanliga aktiviteter som FIFA-turneringar, CS-turneringar, fotboll, och så vidare, så bedriver man en oerhört viktig verksamhet för att stötta ungdomarna i skolan. Uppåt femtio ungdomar brukar delta på de veckovisa läsläsningsträffarna vilket är extra stort då man främst når studiesvaga ungdomar eller ungdomar vars föräldrar av olika anledningar har svårt att stötta ungdomarna i skolgången. Vi vill utöka samarbetet med Smedjan och deras viktiga verksamhet.

Målet med flyktingpolitiken är inte, och kan inte vara, att alla som flyr permanent ska bosätta sig på sin skyddsort. Det är därför som FN:s flyktingorgan UNHCR har ett program för återvandring, och därför som den tidigare regeringen inledde det förberedande arbetet för en eventuell framtida återvandring av flyktingar från Ukraina. Många av de länder som tidigare flyktingvägar har kommit ifrån har nu stabiliserats och situationen förbättrats. För att underlätta för människor att återvända till sina hemländer och för att frigöra resurser till de som nu flyr kriget i

Ukraina så bör arbetsmarknadsenheten arbeta med att stötta före detta flyktingar i sin återvandring.

Assad-regimens fall i Syrien har ytterligare aktualiserat återvandringsfrågan. Många människor firade regimen fall och vid de turkisk-syriska gränspassagera ser man dagligen milslånga köer med människor som återvänder till sitt hemland. Samtidigt så är Syriens ekonomi extremt svag, något som förhoppningsvis kan börja ändras nu när Donald Trump har aviserat ett lättande av sanktioner mot det krigsdrabbade landet. Det återvandringsbidrag som finns att söka kan vara till stor hjälp för de syrier i Sverige som vill återvända men som saknar den ekonomiska säkerheten. Kommunen ska arbeta med informations spridning och vägledning kring återvandring för att informera de som vill återvända om denna möjlighet.

Vi har även sett att det finns föreningar som har bjudit in antisemitiska hatpredikanter i Bollnäs kommun och som uppbär kommunalt föreningsstöd. Detta är fullständigt oacceptabelt och allt sådant stöd och samarbete ska upphöra. Vi vill inte heller att kommunala bidrag ska gå till föreningar som har en etnisk grund.

Sverigedemokraterna Bollnäs vill:

- Stärka etableringsprocessen och införa en integrationsplikt genom utvärdering av etablerade arbetssätt, att stärka kopplingen mellan ett aktivt deltagande och tillgången till de kommunala bidragssystemen, samt förtydliga individens ansvar att aktivt ta steg för att anpassa sig till och bli en del av det svenska samhället.
- Stå upp för det kommunala självbestämmandet och vi motsätter oss ytterligare anvisningar av nyanlända till Bollnäs.
- Stärk samarbetet med Smedjan och stötta deras goda verksamhet.
- Minska kostnaderna för SFI genom en ökad samordning med andra integrationsaktiviteter och minskade återinskrivningar.
- Införa en läroplikt inom SFI. Man ska inte kunna fortsätta vara inskriven på SFI i år efter år och inte lära sig språket utan enbart för att fortsätta kunna uppbära bidrag.
- Arbeta för att sänka tolk- och översättningskostnader i kommunen.
- Upphöra med allt ekonomiskt stöd till och samarbete med islamistiska eller etniska föreningar.
- Införa ett stärkt demokrativillkor i kommunens föreningsbidragspolicy för att säkerställa att föreningar som agerar odemokratiskt, splittrande, självsegregerande, eller på annat vis distanserar sig från majoritetssamhället, med undantag för de fem erkända nationella minoriteterna, ej ska kunna uppbära kommunalt bidrag i Bollnäs kommun.
- Säkerställ att nivån på försörjningsstödet följer riksnormen.

- Om en individ via arbetsmarknadsenheten eller arbetsplatsförlagd SFI-utbildning är på en arbetsplats som i övriga fall kräver registerutdrag, så ska motsvarande krav ställas.
- Arbetsmarknadsenheten ska ge information, stöd, och vägledning kring frivillig återvandring för de som under en längre tid misslyckats att integrera sig eller som bedöms sakna förutsättningar att under skälig tid integrera sig i det svenska samhället.
- Ta fram en nulägesanalys och en plan för att motverka social dumpning.

Äldreomsorg

Livet är en resa som innebär olika utmaningar. Det är viktigt att vi har en socialnämnd som kan erbjuda stöd för individer med funktionsvariationer, stödja familjer i svåra situationer, och vårda våra äldre.

Att kommunens förmåga att erbjuda den omsorg som invånarna förtjänar och har rätt till har börjat krackelera är tydligt i och med den kris inom äldreomsorgen som har rapporterats i tidningarna. Personalen är utsliten och går på knäna, arbetsmiljön är ohållbar, och bristen på särskilda boendeplatser leder till en enorm belastning på hemtjänsten. Arbetsvillkoren måste förbättras, lönerna måste höjas, och antalet platser på våra särskilda boenden ska kraftigt öka.

Socialnämnden har på grund av bristande styrning och ledning stora organisatoriska problem. Socialnämnden har historiskt haft enorma ekonomiska underskott. I de tider där kostnaderna för placeringar och försörjningsstöd ökar så har vi sett hur man historiskt har använt medel avsedda för äldreomsorgen för att täcka upp det behovet. Vår åsikt är att pengarna avsedda för äldre ska gå till de äldre. Därför, och för att få en mer ändamålsenlig styrning, så föreslår vi att dela upp socialnämnden, som med råge är kommunens största nämnd, i en socialnämnd och en omsorgsnämnd.

- Dela upp socialnämnden i två
- Erbjud kurser i datorvana för äldre som en del av dagverksamheten

Hemtjänst och särskilda boenden

Bristen på platser inom särskilda boenden är akut. Idag i Bollnäs kommun så får de äldre vänta i snitt 150 dagar på att få en plats på boende efter att man fått sitt biståndsbeslut. Det är tre gånger så lång tid som snittet i Sverige och 60 dagar längre än den längsta väntetid som accepteras av lagen. Därav så får kommunen årligen betala viten till Inspektionen för Vård och Omsorg. Det är djupt ovärdigt och oanständigt att svårt sjuka, som har blivit beviljade plats på särskilt boende, ska få vänta nästan ett halvt år. Att bygga ut äldreomsorgen är prio ett för oss, och vårt mål är att hela kön till SÄBO ska vara bortbyggd innan mandatperiodens slut.

Samtidigt vet vi att det finns en stor efterfrågan för så kallade trygghetsboenden, en boendeform för äldre som söker en tryggare och mer social boendeform än vanliga lägenheter. Vi vill att Bollnäs Bostäder AB bygger fler trygghetsboenden, som ett komplement.

Vi är det parti som vill gå längst när det gäller att sänka matkostnaderna från brukarna på våra särskilda boenden. Från dagens 6 000 kr/mån så nöjer sig de övriga partierna med att sänka kostnaden till 5 000 kr/mån. Vi satsar för att sänka matkostnaderna ner till den målbild som presenterades i den stora kostutredningen, 4 000 kr/mån. Kommunen har en orimligt hög produktionskostnad för maten idag, främst på grund av en ineffektiv organisation. Det förslag som vi står bakom innefattar att upphandla matleveranserna till de särskilda boendena, men att detta görs uppdelat per särskilt boende så att lokala aktörer kan delta.

Idag lider nästan var femte äldre person av psykisk ohälsa. Samtidigt är det ofta som de inte får hjälp genom den psykiatriska specialistvården. Vi vill underlätta för de äldre i kommunen genom att anställa en äldrekurator. Det kan vara ett gott komplement till primärvården som gör att fler äldre tar steget och söker hjälp. Vi vet också att det för många äldre är svårt att veta vem man ska vända sig till när man behöver stöd av kommunen. Därför vill vi införa en äldrelots, som ska vara en väg in för de äldre.

- Hela SÄBO-kön ska vara bortbyggd inom 4 år.
- Sänk matkostnaderna för boende på särskilt boende till 4000 kr i månaden.
- Anställ en äldrekurator.
- Inför en äldrelots
- Bygg fler trygghetsboenden.

Tryggheten för våra äldre är oerhört viktig. Som mottagare av vård både av hemtjänst och på särskilt boende så är man i en beroendeställning och en utsatt position gentemot vårdgivaren. Under den senaste tiden så har det runt om i Sverige rapporterats om äldre som är utsatta för sexuella övergrepp av sina manliga, ofta utländska, vårdgivare. I flera fall har dessa anställda skyddats av kommunen och omplacerats eller köpts ut. Det finns även hög risk för att utsättas för stöld om man

har stöd av hemtjänsten. Vi vill därför begära utdrag ur belastningsregistret för alla anställda inom äldreomsorgen.

Det finns även en otrygghet för våra äldre i att behöva ta emot hjälp, exempelvis med den personliga hygien, av någon som inte kan språket i tillräcklig utsträckning. Därför vill vi införa ett språkrav för de anställda som har direktkontakt med brukare. För trygghetens skull är det också viktigt att det finns en kontinuitet i kontakten med brukarna. Allt för ofta rapporteras det om brukare inom hemtjänsten som under en vecka kan få möta uppåt 20 olika personer. Det är varken hållbart eller värdigt. Därför vill vi sätta som mål att hålla nere mängden olika personal per brukare och arbeta mer med planering och schemaläggning för att åstadkomma en förändring.

Missförhållanden inom äldreomsorgen ska rapporteras till kommunens avvikelshanteringssystem. I många av fallen ligger detta ansvar på brukaren själv eller dess anhöriga. Allt för många gånger så rapporteras inte missförhållanden på rätt sätt, och då blir det svårt för verksamheten att göra åtgärder. Det kan också vara ett sätt för ansvariga att slå ifrån sig kritik. Om det inte är anmält som en avvikelse, så har det inte hänt, enligt vissa. Vi vill utveckla utvärderingen av äldreomsorgen och ta fram ett nytt arbetssätt i enlighet med kommunens kvalitetsstyrningsmodell, där brukare, anhöriga, personal och närmsta chef tillsammans för en kontinuerlig dialog som ligger till grund för förbättringsarbetet.

- Vi vill ställa krav på att språkkunskaper i svenska minst motsvarande CERS nivå C1 på anställda som har direktkontakt med brukare.
- Utdrag ur belastningsregistret
- Hålla antalet ny personal som besöker äldre till ett minimum.
- Utveckla ett nytt arbetssätt för dialog med brukare och det kontinuerliga förbättringsarbetet.

I flera kommuner har man valt att placera äldreboenden och förskolor i närheten av varandra. Det ger mervärde både för barnen och de äldre. Detta är någonting som Bollnäs borde ta efter. Vi vill också säkerställa möjligheten att kunna fortsätta bo tillsammans med sin make eller maka när man behöver hjälp via ett särskilt boende. En sådan uttalad målsättning finns visserligen i kommunen, men det sker inte alltid då platsbrist, små lägenheter och undermålig standard i vissa fall gör det omöjligt. För oss är det viktigt att man efter ett långt äktenskap ska kunna fortsätta bo ihop den sista tiden i livet.

- Utred förekomsten av övermedicinering
- Kombinera äldre- och barnomsorg, när det är möjligt, samt placera trygghetsboenden i närheten av förskolor, skolor eller andra sammanhang där barn finns närvarande.
- Säkerställ möjligheten till att bo tillsammans med sin livspartner.

LSS och funktionshindrades rättigheter

Människor med olika funktionshinder ska ges det fulla stöd som de har rätt till. Målet är att den sociala och ekonomiska tryggheten ska vara hög även för denna grupp. Meningsfulla sysselsättningar och bra boenden med möjlighet till särskilt stöd ska finnas. Det handlar om att alla individer ska kunna nå sin fulla potential och kunna njuta av ett rikt liv. Det är av stor vikt att våra LSS-boenden håller en hög och jämlik standard. Vi vill därför slutföra den utbyggnad av nya boenden som alla övriga partier röstade för att avbryta. Det är orättvist att hälften av brukarna ska bo i nya, fina boenden medan den andra hälften får bo kvar i gamla, undermåliga och osäkra boenden.

Enligt den statistik som kommunen själv för så upplever kvinnliga brukare inom LSS en större otrygghet än manliga brukare. Detta gäller både i vardagen såväl som i de olika insatser de tar del av. Vi vill uppdra åt socialförvaltningen att utreda vad detta beror på och anta en åtgärdsplan för att säkerställa att alla som tar del av insatser inom LSS känner en stor trygghet i verksamheten och i vardagen.

Vi har i kommunfullmäktiges demokrati- och valberedning flera gånger lyft vikten av att involvera funktionshindrade i kommunens medborgardialoger, exempelvis i framtagandet av en ny översiktsplan. De som har stöd via LSS har ofta svårt att göra sin röst hörd samtidigt som de står i beroendeställning till det offentliga. Det är viktigt att vi gör särskilda riktade insatser för att nå dem när kommunen ska fatta beslut som har inverkan på deras vardag.

- Bygg tre nya LSS-boenden och säkerställ en god och jämlik standard för alla.
- Utred diskrepanser i upplevd trygghet mellan kvinnor och män på våra boenden och kom med en åtgärdsplan.
- Involvera funktionshindrade i kommunens medborgardialoger.

Personalens arbetsvillkor

Vi Sverigedemokrater motsätter oss ofrivilligt delade turer. Personal som pressas till sitt yttersta, uteblivna frukostar och raster, avbrutna semestrar och långa nattpass måste förpassas till historien. Arbetsmiljön måste förbättras om vi samtidigt ska kunna attrahera ny kompetent personal och hålla en hög kvalitet i verksamheterna. Utöver detta breda arbete så måste lönerna inom äldreomsorgen också öka kraftigt för att göra yrket mer attraktivt.

Vi vill ompröva det tidigare beslutet om att genomföra en sammanslagning av Rengsjö hemtjänstgrupp med Bollnäs Östra hemtjänstgrupp. Det är fullständigt orimligt, ur ett miljöperspektiv, brukarperspektiv, och personalperspektiv, att Rengsjö hemtjänstgrupp ska baseras på Heden inne i Bollnäs. Idag läggs en stor del av arbetsdagen på skytteltrafik mellan Rengsjö och Heden. Ett argument som har lyfts är att hemtjänstgruppen i Rengsjö inte enbart består av personal boende i Rengsjö. Så är det visserligen, men det är alltså fullt accepterbart att åka från Rengsjö till Bollnäs men inte från Bollnäs till Rengsjö? Det är lika långt åt båda hållen.

- Flytta tillbaka hemtjänst i Rengsjö
- Genomför en riktad lönesatsning för anställda inom äldreomsorgen och funktionsstöd.
- Arbeta strategiskt och långsiktigt för att sänka sjukskrivningstalen.

Den lösningen som har levererats till äldreomsorgen för att råda bot på just delade turer är att införa långpass. Det kan fungera bra för vissa, men för andra blir det en suboptimal lösning. Vi vill istället se en ökad flexibilitet kring hur man schemalägger och hur passen ser ut. En sådan flexibilitet bör syfta till att hålla nere förekomsten av långpass och delade turer, men där det likväl behövs så bör den enskilde medarbetaren ha ett större inflytande kring hur man arbetar. Väljer man att arbeta en delad tur istället för ett långpass så bör de ske enligt den så kallade söderhamnsmodellen, där delade turer är frivilliga och man även får en skälig ersättning för tiden mellan de två passen. Personalens inflytande över schemasättning måste öka. Det är viktigt både för att öka delaktigheten och stärka arbetsmiljön men också för personalens rätt att få vardagen att gå ihop.

Idag finns det politiska beslut om att alla ska arbeta heltid, oavsett önskemål. Det kallas heltid som norm. Utformningen av detta beslut leder till ibland orimliga situationer. För det första så gäller det de som faktiskt vill arbeta deltid. Det kan vara för att få livspusslet att gå ihop, för att det är det man mäktar med just då, eller av vilken personlig anledning som helst. Dessa får kämpa och bråka för att ens få rätt att arbeta deltid. Det gäller även visstidsanställda, som får vara anställda på deltid. En enhet kan ha anställt en person på visstid på 50% för att fylla upp ett glapp, men när den personen sedan har arbetat tillräckligt för att få en tillsvidareanställning enligt LAS så måste den personen enligt kommunens regler få en heltidsanställning. För att

helt enkelt få ekonomin att gå ihop så väljer vissa enheter då att inte ge denne anställda några fler pass, trots att de kan och vill arbeta och bidra till välfärden. I andra fall så finns det enheter som har anställt fler personer än vad som faktiskt behövs i verksamheten. För att nå en sund ekonomi och för att ta tillvara på den kompetens som finns i kommunen idag bör en ökad flexibilitet kring arbetstider införas.

- Avskaffa de ofrivilligt delade turerna genom införandet av Söderhamnsmodellen.
- Öka personalens inflytande över schemasättning.
- Öka möjligheterna till arbetstidsanpassning.

Familjebildning

Barnafödandet minskar i Sverige, i världen, och så även i Bollnäs kommun. Men att det är och måste vara så är ingen naturlag. Det vet vi dels för att Sverige för omkring 90 år sedan gick igenom samma sak. Barnafödandet sjönk till extremt låga nivåer och det talades om en kris i befolkningsfrågan. Denna utveckling vändes tack vare en omläggning av familjepolitiken och stora insatser från det offentliga. På den tiden var det Socialdemokraterna som genomdrev de insatserna, medan samma parti idag verkar anse att lösningen istället är att importera hundratusentals människor från kulturellt främmande länder.

Även om de insatser som gjordes då tenderade mot en mästrande social ingenjörskonst, som vi som socialkonservativt parti motsätter oss, så visar det på att utvecklingen går att vända. Det märks även i Bollnäs kommun, då minskningen av antalet födda barn främst har skett i centrala Bollnäs och i kommunens södra delar. Andra delar, så som Arbrå, Vallsta, och Rengsjö har sett ett fortsatt högt barnafödande jämfört med övriga kommunen.

Vårt mål är att Bollnäs ska bli norrlands barnvänligaste kommun. Enligt en rapport av Länsförsäkringar så befinner sig Bollnäs kommun på plats 264 av 290 av Sveriges kommuner. I det arbetet vill vi göra flera insatser för att underlätta för barnfamiljer och för familjebildning. För att insatserna ska träffa rätt så ska en medborgardialog med ungdomar och barnfamiljer genomföras för att identifiera vilka upplevda hinder och svårigheter som finns med familjebildning, och vilka av dessa som ligger inom kommunens verksamhetsområde.

- Bollnäs ska bli norrlands barnvänligaste kommun.
- Genomför en medborgardialog om familjebildning med unga och barnfamiljer.

Innan pandemin så erbjöd familjecentrum kurser för de som väntade sitt första barn. Det var dels ett sätt att erbjuda kunskap för nya föräldrar men också ett sätt att skapa en social gemenskap för nya föräldrar. Att träffa andra i samma sits kan vara betryggande när man står inför något så omvälvande som sitt första barn. Tyvärr så ersattes de under pandemin med inspelade videoklipp via 1177. Det är hög tid att återuppta föräldrakurserna.

Kommunen erbjuder idag tre typer av föräldragrupper. Det är trygghetscirkeln, som är en pedagogisk modell för att lära sig om anknytningsteori, Föräldraskap i Sverige, som riktar sig till föräldrar som är nya i Sverige, och Barn i Föräldrars Fokus, som stöttar föräldrar som har separerat. Kommunens föräldragrupper syftar till att stärka föräldrar i sitt föräldraskap, något som är otroligt viktigt. Vi vill se att det tydligare informeras om föräldragrupper i civilsamhället. Det kan till exempel vara Svenska

Kyrkans barnverksamhet, digitala grupper, och så vidare. De har ofta en annan karaktär, inte nödvändigtvis att man ska lära sig och utvecklas i sitt föräldraskap, utan ofta handlar det helt enkelt om gemenskap. Att få träffa andra föräldrar, skaffa nya vänner, och att dela erfarenheter.

På gallerian i Hudiksvall finns ett "babyrum". Det är ett rum som är utrustat för att kunna sitta i lugn och ro och amma, värma ersättning, eller byta blöjor. Det är något som behövs i Bollnäs centrum. Särskilt under vinterhalvåret, då det idag är svårt att hitta en sittplats inomhus där man kan sitta och amma, särskilt om man vill sitta lite undskyldt. Möjligheten att värma modersmjölksersättning är ännu mindre. Här skulle man kunna ställa iordning ett utrymme, kanske på kulturhuset eller i någon annan av kommunens centrala lokaler.

- Utöka föräldrakurser på Familjecentrum
- Växla upp det gemenskapsstärkande arbetet på familjecentrum
- Inför en babybonus.
- Se till att tillgängliggöra ett babyrum i centrum.

Pedagogisk omsorg, eller dagmammor som det ofta kallas, är en annan typ av omsorg än de traditionella förskolorna. Det passar vissa familjer bättre och andra sämre. När det kommer till barnomsorg så är valfrihet ledordet – föräldrarna ska ha rätt att välja den omsorg de anser passar deras barn bäst. Bollnäs kommun erbjuder inte någon pedagogisk omsorg i dagsläget, främst på grund av brist på personal. Enligt skolverket så måste kommunen dock "sträva efter" att erbjuda det om det önskas, vilket är definierat som att ambitionen att kunna erbjuda pedagogisk omsorg måste finnas. Om kommunen vid en tidpunkt inte har någon efterfrågan så måste den ändå planera för att tillhandahålla det när situationen förändras. Kommunen bör därför genomföra en satsning på att rekrytera personal och säkerställa att man har möjlighet att erbjuda pedagogisk omsorg.

Att skaffa barn medför stora engångskostnader. Det är barnvagn, bilbarnstol, spjalsäng, och mycket annat som ska införskaffas. Samtidigt har barnbidraget bara höjts en enda gång på 20 år. Vi vet hur hårt inflationen har slagit och bland de hårdast drabbade är barnfamiljerna. Därför så föreslår vi att kommunen ska erbjuda nyblivna föräldrar en "babybonus" i Bollnäscheckar, som kan användas i den lokala handeln.

Bollnäs Bostäder erbjuder idag 550 extra köpoäng till de som flyttar till Bollnäs för jobb eller de som flyttar från villa till lägenhet för att stimulera inflytt och boenderotation. Det är goda insatser, i synnerhet då vi vet hur viktigt boendesituationen är för familjebildning, där många vill ha sina barn i en villa. Då är boenderotationen alldeles central för att möjliggöra för unga familjer att köpa sitt första hus och skaffa en familj. Det är dock ett stort steg, och för vissa som drömmer om att köpa sitt första hus så kan det ligga lite längre fram i tiden. Får man då en större möjlighet att kanske flytta från en tvåa till en trea, så är det något som kan

underlätta familjebildningen. Bollnäs Bostäder bör därför erbjuda samma bonus till de som väntar sitt första barn, något som smidigt kan lösas genom uppvisande av moderskapsintyg/intyg om graviditet.

Endokrinstörande ämnen är ämnen som på olika sätt rubbar kroppens hormonella system. De har ofta en stor påverkan på fertiliteten hos både män och kvinnor, och sägs av forskare vara en del av förklaringen till den ökande svårigheten för många att få barn. Det gäller bland annat ämnen som bisfenoler, per- och polyflourerade alkylsubstanser (PFAS), och så vidare. SJ-området, brandkårens övningsfält, och soptippen är riskområden för PFAS-förorening. Men många bisfenoler och olika typer av plaster är även dem hormonstörande. Vi måste kartlägga om det till exempel förekommer hormonstörande plaster på våra förskolor och skolor. Hur ser det ut med byggnadsmaterialen? Asbest, blyfärg, och blyinfattade fönster används inte längre, men hur ser det ut med andra giftiga konstruktionsmaterial i våra skolor?

- 550 köpoäng till de som uppvisar graviditetsintyg.
- Återinför pedagogisk omsorg (dagmammor).
- Se till att tillgängliggöra fler familjeparkeringar.
- Utred förekomsten av hormonstörande ämnen.
- Ha en väl utbyggd familjerådgivning utan långa väntetider.

Trygghetspolitik

Den otrygghet och den kriminalitet som vi tidigare har sett i storstäderna söderut kommer nu till Bollnäs. Rån, misshandel, stöld och skadegörelse är numera vanliga företeelser i vår en gång så trygga kommun och delar av centrala Bollnäs är så otrygga att bollnäsborna drar sig från att vistas där. Samtidigt ser vi hur utländska stöldligor drar fram på landsbygden och byarna utanför Bollnäs tätort. Diesel slangas, gårdar blir utsatta för inbrott, och när polisen väl infinner sig är gärningsmännen redan långt borta.

Den växande otryggheten påverkar oss alla. Vissa blir direkt utsatta för brottslighet, allt från cykelstölder, skadegörelse och inbrott till grov brottslighet som rån, misshandel, eller våldtäkt. Att bli utsatt för brott innebär en stor kränkning, som ofta följer med en under en lång tid framöver. Även de som inte blir direkt utsatta blir påverkade av det ökande våldet. Man kanske känner någon som har blivit utsatt, eller så väljer man att begränsa sig själv för att minimera risken att bli utsatt.

För att bryta den här eskalerande våldsspiralen och återskapa ett tryggt Bollnäs så behöver vi agera kraftigt och resolut. Ligister och kriminella väljer att flytta fram sina positioner, ett steg i taget. Det handlar om att utmana gränser och se vad man kan komma undan med. För varje vecka som samhället fortsätter att agera undfallande och tandlöst så kommer detta att eskalera - men om vi agerar som ett enat samhälle för att slå tillbaka denna kriminalitet och otrygghet så kan vi stoppa utvecklingen och återskapa ett tryggt Bollnäs.

Vi behöver öka den offentliga maktens närvaro, säkerställa att alla lagöverträdelser beivras, och återupprätta allmän ordning och säkerhet. Därför föreslår vi kommunala ordningsvakter som med ett förordnande av Polismyndigheten kan patrullera i centrala Bollnäs, fler övervakningskameror på utsatta områden som exempelvis Bollnäs Resecentrum och en nolltolerans mot klotter.

Frivilligorganisationer gör ett otroligt stort och viktigt arbete, bland annat med att arbeta förebyggande men också för att stötta de som har blivit utsatta för brott. Därför vill vi utveckla samarbetet med och öka det kommunala stödet till frivilligorganisationer som Nattvandrarerna, kvinnojourerna, och Brottsofferjouren.

För att arbeta förebyggande så måste vi stärka arbetet mot stök och våldsamheter i skolorna. Om man redan i skolan märker att man kan komma undan med antisocialt beteende så finns det en stor risk att beteendet förvärras. Därför föreslår vi bland annat ordningskontrakt, fler rastvakter, och jourklasser, som det går att läsa om under rubriken *En trygg skolgång*.

- Kommunen ska använda sig av trygghetsskapande kameraövervakning för att förhindra och beivra brottslighet.
- Anlita kommunala ordningsvakter.
- Anta en nolltolerans mot klotter och skadegörelse. Klotter ska saneras snarast möjligt.
- Stärk Bollnäs kommuns stöd till och samarbede med nattvandrarorganisationer och övriga frivilligorganisationer, som exempelvis kvinnojourerna.
- Ett tiggeriförbud ska införas och utvärderas för att säkerställa tillfredställande effekt.
- Kommunen ska vidta starkare åtgärder för att förhindra hedersförtryck. Särskilda utbildningsinsatser ska riktas till personal och en handlingsplan tas fram.
- Genom medborgardialog och enkäter ska platser där mörker är en stor otrygghetsfaktor identifieras och åtgärdas med bättre belysning.
- Ta initiativ till en gemensam skrivelse med andra landsbygdskommuner om polisbristens effekter på landsbygden.
- Utred möjligheterna till strategiskt placerade vägkameror för att underlätta vid eftersök av misstänkta fordon inblandade i stölder och annan brottslighet.
- Ta trygghetsfaktorer som utsatthet, belysning, och rörelsemönster i större beaktan under planprocessen.
- Anslut kommunen till Kvinnofridsbarometern.
- Ta fram en nulägesanalys och handlingsplan mot politisk extremism, radikal islamism, klankriminalitet, etniskt betingad brottslighet, och hedersrelaterad brottslighet i kommunen som ska göras känd inom den kommunala verksamheten.
- Tillse att det alltid finns tillräckligt med skyddsutrustning i lager för att kunna hantera en pandemi och säkerställa en trygg och säker vård och omsorg
- Säkerställa att det finns tillräcklig tillgång på reservkraft för att hantera större eller längre strömavbrott.

Hela Bollnäs ska leva

Sverigedemokraterna Bollnäs utgångspunkt är att alla kommuninvånare, oavsett i vilken del av kommunen man bor, ska ha möjlighet att leva ett tryggt och gott liv, med god tillgång till offentlig och kommersiell service, med goda kommunikationer och en väl utbyggd infrastruktur. Ingen del av kommunen får oskäligt missgynnas och centralisering av samhällsviktiga funktioner ska motverkas.

Landsbygden har ett existensberättigande i och med sig själv. Den behöver inte rättfärdigas utifrån aspekter som beredskap, miljö, eller matproduktion, även om de är viktiga för samhället i stort. Insatser för en levande landsbygd och välmående service i alla kommundelar handlar inte om välgörenhet eller särskilda insatser. Det handlar om självklarhet och rättvisa. Till exempel, när elevantal minskar och skolor ska stängas, så är det alltid byskolorna som dras till schavotten. Varför ska det vara så självklart att det är barnen utanför stan som ska åka skolskjuts till centrumskolorna, och inte vice versa? Det är lika långt åt båda hållen.

Vi vill att kommunen tar initiativ tillsammans med bygdeföreningar och andra föreningar utanför centralorten för att starta ett kommunbygderåd. Det kommer att bidra till att stärka landsbygdens röst och öka samordningen i viktiga frågor.

Reglerna kring skolskjuts måste bli rimliga igen. De är extremt fyrkantiga idag. Som exempel kan ges att avstånden som krävs för att man ska bli beviljad skolskjuts skiljer sig beroende på ålder. 3 km i årskurs 3-4 och 4 km i årskurs 5-9. Bor man då 3,5 km från skolan så kan det vara en tredjeklassare som blir beviljad skolskjuts, men syskonet som är två år äldre får inte lov att åka med, trots att de går på samma skola. Ett exempel till är en by där det finns två familjer, den ena med ett barn och den andra med två barn. Alla går på samma skola. Där kommer det tre olika inhyrda taxibilar för att hämta barnen.

- Starta ett kommunbygderåd tillsammans med föreningar och byar.
- Förbättra skolskjutsen generellt och öka koordineringen kring hämtningar och uppsamlingsplatser.
- I dialog med byar, där möjligheter finns, se till att lämna utrymme för bra sparkföre vid sandning.

Vi vill införa en bygdepeng som bygdeföreningar ska kunna söka medel ur för insatser som är viktiga för byarna. Det kan exempelvis röra sig om kostnader för anordnande av aktiviteter i en bygdegård, renovering av gemensam bastu, eller liknande. Vi vill också göra en inventering av badplatser ute i byarna, som inte underhålls av kommunen, och se om kommunen kan bistå med röjning av sly, sten, vass och så vidare. Det skulle med fördel kunna utföras som en del av det utökade

aktivitetskravet inom försörjningsstödet, där kommunen är skyldig att sysselsätta de som uppbär försörjningsstöd.

- Inför en bygdepeng till bygdeföreningar, särskilt för gemenskapsstärkande aktiviteter och investeringar
- Ta ett större ansvar för att underhålla badplatser ute i byarna.

Kommunen måste lägga ett större fokus på utveckling av alla tätorter i vår kommun, inte endast centralorten. Det är av stor vikt för vårt samhälle och för de som bor där, att Arbrå, Vallsta, Kilafors, och Rengsjö också utvecklas. Vi vill genomföra ett "Arbrå-lyft" och ett "Kilafors-lyft", och så vidare, där kommunen tillsammans med näringsidkare, fastighetsägare, boende, och föreningar, arbetar för att identifiera små åtgärder som kan höja statusen på områdena. Den så kallade "BID-modellen" som kommunen har använt sig av i Bollnäs centrum är en modell som med fördel skulle kunna appliceras även på andra ställen.

Vi vill ta fram en fördjupad översiktsplan för Rengsjö. Sådana finns redan idag för Bollnäs, Kilafors, och Arbrå. En fördjupad översiktsplan ska peka ut hur ett område ska utvecklas och visa på kommunens vilja och intentioner när det kommer till bebyggelseutveckling, det långsiktiga behovet av bostäder och service, samt hur kommunen kommer ta hänsyn till riksintressen, allmänna intressen och miljökvalitetsnormer. Dagens avsaknad av en fördjupad översiktsplan för Rengsjö visar på ett förhållningssätt - att det inte är så viktigt hur eller om Rengsjö utvecklas. För vår del så är utveckling och tillgången till service, bostäder, välfärd, viktig även i Rengsjö.

Det är även därför vi utesluter en nedstängning av Rengsjö skola. Det är även viktigt för oss att Rengsjöborna ska så långt det är möjligt kunna bli gammal i sin hembygd. Därför vill vi utreda förutsättningarna för att antingen öppna Ringshög som särskilt boende igen, eller bygga ett nytt särskilt boende i Rengsjö.

- Vi vill ta fram en fördjupad översiktsplan för Rengsjö.
- Vi vill genomföra "Arbrå-lyftet" och "Kilafors-lyftet" för att med BID-modellen, tillsyn, uppfräschningar, göra våra tätorter finare.
- Rengsjö skola ska inte stängas.
- Utred behovet och möjligheterna till ett särskilt boende i Rengsjö.

Miljöpolitik

Vår miljöpolitik står på två ben – det första är att väga alternativ mot varandra utifrån kostnad och nytta, det andra är att prioritera lokal miljöpolitik framför globala klimatsatser.

Insatser på området är otroligt viktiga för att säkerställa en god levnadsmiljö och natur för människor så väl som för djur och växtarter. Men vi vet att kommunens resurser är begränsade samtidigt som behoven inom välfärden är så stora. Då är det inte rimligt att göra som i den budget som alla andra partier röstade på, att man plockar bort investeringar i LSS-boenden med hänvisning till ekonomin, samtidigt som man lägger motsvarande summa på att köpa nya elbilar. Väljer vi att prioritera insatserna utifrån faktiskt nytta och kostnad istället för utifrån vad som är trendigt eller vad som klimatrörelsen har hakat upp sig på för stunden så kan vi göra en så stor skillnad som möjligt.

Klimatfrågan är en global fråga som näst intill omöjlig att påverka som privatperson, och också som en mellanstor svensk kommun. Här ligger ansvaret framförallt på de stora nationella och internationella aktörerna att agera. Men när det kommer till miljön, till den natur som finns omkring oss varje dag, så äger kommunen både rådighet och möjlighet att påverka. Inom kommungränserna så är det Bollnäs kommun som äger det geografiska områdesansvaret, som besitter ett planmonopol, och som ansvarar för mark- och vattenanvändningen. Där har vi möjligheten och en skyldighet att agera.

- Prioritera miljöåtgärder framför dyra klimatsatser.
- Alla insatser inom miljö- och klimatpolitiken ska utvärderas utifrån kostnad och effekt för att säkerställa maximal effekt.
- Som en följd av detta ska kommunen gå från att tanka HVO till att tanka diesel i den delen av fordonsflottan.

Vi har lagt förslag i fullmäktige, och vill om vi vinner valet, arbeta mer med bekämpandet av invasiva arter. Dessa invasiva arter breder ut sig i vår kommun och konkurrerar ut annan växtlighet och har en påtaglig påverkan på den biologiska mångfalden. Bara på kommunens markinnehav så finns det enligt en inventering från 2023, 20 000 kvadratmeter yta som är täckt av dessa invasiva arter. Vi vill bland annat genomföra informationskampanjer, sköta dikesrensningen vid våra vägar så att spridning minskas, och starta ett projekt med "beredskapsjobb" inom arbetsmarknadsenheten för att bekämpa invasiva arter.

Allt fler medborgare blir mer medvetna kring det matsvinn vi producerar och försöker minska mängden matavfall. Det är en insats för klimatet där man som enskild person kan göra skillnad. Det matavfall som ändå blir till och som är svårt att

komma ifrån återvinns antingen av BORAB och blir till biogas eller tas om hand genom egen kompostering. Kompostering är en viktig del i det naturliga kretsloppet och när allt fler får upp ögonen för att bli mer självförsörjande på mat och börja odla själv så är det många som vill börja kompostera och använda det som näring till sina egna odlingar i olika skala.

Enligt gällande avfallsförordning samt Bollnäs kommuns föreskrifter om hantering av avfall så måste man anmäla eget omhändertagande av matavfall (kompostering) på den egna fastigheten. För den prövningen tar miljö- och byggnämnden ut en handläggningsavgift på 551 kr. För att uppmuntra till egen odling i liten skala och egen kompostering bör kommunen erbjuda den prövningen utan att ta ut en avgift från den enskilde.

- Öka fokuset på och resurserna till bekämpningen av invasiva arter.
- Gör det avgiftsfritt att ansöka om eget omhändertagande av matavfall.
- Vi vill utreda förutsättningarna för kommunen att ge ett delbidrag för enskilda vägföreningar för att göra miljöåtgärder på vägtrummor.

Vi vill göra en översyn av kommunens skogsbruksplan. Man kan ganska krasst säga att kommunens skog är misskött idag. Bland annat så omhändertas inte döda granar i tillräcklig utsträckning, vilket bidrar till en ökad spridning av granbarkborren. Det förekommer till och med att markägare vars mark angränsar till kommunens hugger upp "brandgator" för att minska spridningen.

Samtidigt så är det viktigt att brukandet av kommunens skog tar hänsyn både till miljö och till ekonomi. Skogen ska skötas för att kunna generera avkastning långsiktigt till kommunen. Att plockhugga skogen kommer på lång sikt att leda till att granen tar över på bekostnad av andra trädslag. Samtidigt så kommer virkesbeståndet i skogarna minska.

Samtidigt så är det viktigt att den skog som erbjuder nära naturtillgång till kommuninvånarna, exempelvis på Hoberget och andra områden, brukas på ett annat sätt, där naturvärdena prioriteras upp och de ekonomiska värdena prioriteras ned.

- Se över hur kommunen förvaltar sin skog.
- Skogen ska brukas för att generera långsiktigt god avkastning till kommunen.
- Skogen ska brukas med trakthyggesbruk för att säkerställa en god förvaltning.
- Fokus ska ligga på god vardagshänsyn - inte främst plockhuggning eller skyddande av stora areal.
- Kommunala skogsområden som erbjuder nära naturtillgång för kommuninvånare ska skyddas och brukas med förstärkt miljöhänsyn.

Vårt län, tillsammans med framförallt Dalarna och Värmland, är extremt vargtätt. Bara inom vår kommun så finns det flertalet revir med många individer. Detta får

naturligtvis konsekvenser för människor och jordbrukare. Exakt vilket antal vargar som utgör en gynnsam bevarandestatus är ingenting för kommunen att besluta om, men när den överhängande majoriteten av vargar finns inom tre av sveriges 21 län så är det av yttersta vikt att skyddsjakten fungerar väl. Tyvärr är så inte fallet idag. Det har bland annat nekats skydds jakt på en varg i Ovanåkers kommun som strök omkring inne i ett bostadsområde och tuggade sönder vattenslangar och trädgårdsmöbler. När man tillåter sådana individer med problembeteenden vara kvar så kommer vargen söka sig närmare samhällena och närmare människorna, med en ökad otrygghet som följd.

- För en dialog med länsstyrelsen och viltförvaltningsdelegationen och framhäv behovet av en skydds jakt som faktiskt fungerar.

Stadsbyggnad och samhällsplanering

Låt oss bygga vackert igen

Vårt mål är att påbörja ett långsiktigt arbete, som sträcker sig över flera mandatperioder, för att göra Bollnäs till en av de vackraste städerna i vårt land. Där har vi enormt goda förutsättningar. Vi ligger i ett otroligt vackert läge, med våra blånande berg och spegelblanka vattendrag. Vi har allt nära inpå, Bolleberget och Långnäsparken, och mycket mera. Men det som brukar kallas den gestaltade livsmiljön, vår byggda miljö, våra hus, våra parker, och våra torg lämnar mycket att önska.

Låt oss bygga vackert igen.

En uppmaning i sin korthet och tydlighet kan sammanfatta vår hela vår politik för den byggda miljön. Trots att den inte uttalat säger vad som ska byggas så förstår man innebörden. Skönhet är inte något subjektivt, något som kan frammanas genom arkitekters pretentiösa beskrivningar av den senaste varianten på en fyrkant i betong och glas. Skönhet är objektivt. Skönhet talar till något inom oss. Vår kulturella bakgrund, olika folks lynnen, och vår individuella personlighet, gör att det mellan människor, mellan kulturer, och mellan länder, finns variationer som har uppstått i de ideal som vi strävar mot. Gemensamt för dessa skönheter kan utrönas beståndsdelar som är universella i den mänskliga upplevelsen av skönhet. Symmetri, balans, rytm, och skala är några av dessa beståndsdelar som är nödvändiga för att en byggnad eller plats ska uppfattas som vacker.

Den klassiska arkitekturen är den arkitektur som genom mångtusenåriga traditioner har strävat mot att förfina, utveckla, och fullkomliggöra dessa ideal. Det är tack vare att alla någon gång har mött denna arkitektur som alla som läser vår uppmaning om att bygga vackert igen får en liknande bild för sitt inre. Att man, oavsett om man är lekman, är arkitekturintresserad, eller har förkovrat sig genom utbildning och studier förstår detta, bekräftar att uppskattningen av skönhet är något inneboende i människans natur.

Vi vill ta fram en stadsutvecklingsplan som steg för steg, i takt med att nya hus byggs och gamla byggs om eller rivs, förvandlar Bollnäs till en stad som blir som en pärla i sin omgivning.

- Kvartersbebyggelse ska vara den föredragna typologin, inte punkthus eller lamellhus. Vi behöver inga fler höghus och betongklossar.
- Använd detaljplaneverktyget för att uppmuntra mer traditionell eller klassisk arkitektur.

- Vi kommer att pausa och omarbeta planerna på “Vision Gärdet”. Det planerade gigantiska åbäcket, ett lamellhus på åtta våningar, kommer att ersättas av småskalig kvartersbebyggelse.
- Vi kommer att stoppa alla planer på att bygga ett höghus på Långnäs.
- Den offentliga konsten ska ha en folklig förankring och lyfta fram den lokala och nationella kulturen.
- Vi kommer att använda oss av dialog och tillsyn för att säkerställa att privata hyresvärdar i större utsträckning håller sina fastigheter hela och rena, har fungerande gatubelysning, och så vidare.
- Ta fram en ny detaljplan för Brotorget och gör det vackert igen.
- Var mer restriktiv med exploateringen av åkermark.
- Utred möjligheterna att införa någon form av nybyggarstöd för de som bryter ny åkermark.

Infrastruktur

Vägnätet i vår kommun måste rustas, kommunikationsmöjligheterna stärkas, och vardagen för vanligt folk underlättas. Allt för många vägar håller en låg standard idag. Det är faktiskt den fråga som näringslivet har lyft som absolut viktigast att åtgärda. Vägsador, potthål, och osäkra eller ineffektiva trafiklösningar måste åtgärdas. Det kommunala vägnätet, där vi äger direkt rådighet, måste underhållas i mycket högre utsträckning än idag. Åtgärder på det statliga vägnätet måste till, främst genom en förbättrad dialog med regionen och Trafikverket.

Det är av stor vikt för cityhandeln och för människors vardag att vi har en god tillgång på avgiftsfria parkeringar i och i nära anslutning till centrum. Den trend som har varit, där parkeringarna blir färre och färre, måste vändas. Det handlar dels om enskilda beslut, som beslutet att utöka cykelvägen på Odengatan, men också om den strategi som är utlagd i kommunens parkeringsriktlinjer. Där är det beslutat om vilket antal parkeringar som fastighetsägare har ansvar att sörja för utifrån hur många boende eller hur stor verksamhet man har i en viss fastighet. De så kallade P-tal är inte utformade utifrån vilket behov som faktiskt finns - istället är det en uttalad strategi att färre parkeringar ska finnas för att uppmåna folk att använda sig av andra färdmedel än bilen. Detta är en av de viktigaste orsakerna till att vårt centrum utarmas och att allt fler verksamheter och butiker flyttar till handelsområdena norr och söder om stan.

- Underhållet av det kommunala vägnätet måste förbättras
- För dialog med Trafikverket om förbättringar av Bollnäs genomfartsleder, framförallt Höglundakorsningen och Karlslundskorsningen.
- Vi kommer att säga nej till införandet av P-avgifter, och om det införs innan valet så kommer vi att riva upp ett sådant beslut.
- Iordningställ fler parkeringar i och i nära anslutning till centrum.
- Omarbeta kommunens parkeringsriktlinjer för att möta det faktiska behovet istället för att ha som uttalat mål att färre ska ta bilen.

Utvecklingsförslag

Här samlar vi flera förslag inom samhällsplaneringsområdet, framförallt för att göra Bollnäs till en mer familjevänlig kommun att bo i, men även sådant som inte riktigt passar under någon annan rubrik.

- Vi vill erbjuda en god miljö med stor tillgång till hälsosamma aktiviteter för våra barn och unga.
- Se över behovet av små idrottsplatser för spontanidrott, fotboll och skridskoåkning i våra bostadsområden.
- Inventera lekplatser och lekparker i vår kommun och ta fram en plan för uppdatering och standardhöjning.
- Denna inventering kan ligga till grund för en lekparcsdatabas som familjer kan använda för att upptäcka nya lekparker.
- Uppför belysning på lekparken på Långnäs för att möjliggöra lek även under vinterhalvåret.
- Snöröj även på lekparker.
- Utveckla Långnäsområdet till ett ännu bättre område för lek, idrott, turism, och kulturevenemang.
- Uppför en hundrastgård på Långnäs.
- Upprätta detaljplan och genomför grundarbetet för fler villatomter i kommunen.
- Återställ eljusspåret på Granberg

Föreningar

Föreningslivet i Bollnäs kommun gör en stor insats för att ge våra ungdomar en meningsfull fritid och för att skapa gemenskaper som ger dem en trygg tillvaro. Dessa föreningar har det idag tufft i inflationens spår med ökade taxor och kostnader. Samtidigt får man det allt svårare att nå ut till barn och unga och framförallt med att engagera föräldrar. Här bör kommunen agera för att skapa fler mötesplatser mellan barn, skolor, och föreningar.

Kommunen bör bistå Föreningsalliansen med att utveckla sitt arbete att stödja sina medlemsföreningar med administrativa uppgifter som är betungande för många föreningar. De förlitar sig ofta på ideella krafter, och genom att få det stödet så kan föreningarna fokusera mer på att utveckla verksamheten.

Vi vill ta initiativ till att samla ungdomar och civilsamhälle för att möjliggöra öppnandet av en A-traktorverkstad i Arbrå, enligt den modell som har använts i Kilafors.

Studieförbunden är partipolitiskt knutna organisationer som i flera fall agerar frontorganisation för sina respektive partier. Studieförbundet Vuxenskolornas grundorganisationer är Centerpartiet och Liberalerna, Medborgarskolan grundades av Moderaterna, och Arbetarnas Bildningsförbund har täta band till Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och LO. Bara här i vår kommun så delar ABF och Socialdemokraterna partilokal och hyra, de kampanjar inför valen tillsammans, och fullmäktigeledamöter från Socialdemokraterna är anställda av just ABF. De har även haft politikerutbildningar, och i Hudiksvall har man haft "sosse-häng".

Vi har ett partistödssystem där varje parti får ett årligt stöd av kommunen utifrån valresultatet. Det är anmärkningsvärt och odemokratiskt att vissa partier använder sig av studieförbund för att i praktiken utöka sitt partistöd och finansiera sin egen verksamhet. Många bra saker görs naturligtvis också av studieförbunden, men det riskerar att kraftigt att snedvrider demokratin om vissa partier tillskansar sig skattemedel på detta viset. Ett visst stöd till studieförbunden ges redan av regionen och av staten, vilket gör det möjligt för Bollnäs kommun att markera tydligt gentemot dessa organisationer.

Kommunen gjorde i början av mandatperioden ett gediget arbete med att samla föreningarnas om verkar på Bolleområdet. Man identifierade önskade insatser och prioriterade dessa. Sedan rann allt arbete ut i sanden på grund av den ekonomiska situationen. Den är fortfarande tuff, men vi ser att det under den kommande mandatperioden finns möjligheter att börja plocka några lågt hängande frukter. Särskilt om kommunen bidrar med rådgivning och kompetens så att föreningarna i

större utsträckning kan söka medfinansiering från externa parter som Allmänna Arvsfonden.

- Anordna en föreningsmessa i SBB-Arena.
- Hjälp Föreningsalliansen att vara administrativt stöd till föreningar.
- Ta initiativ till en A-traktorverkstad i Arbrå.
- Dra in stödet till de studieförbund som använder föreningsstödet i partipolitiska syften.
- Var lyhörd till föreningarnas behov.
- Påbörja arbetet med utvecklingsplan för Bolleberget, kommunen ska vara en positiv kraft för dialog mellan bolleföreningarna och stärka deras förmåga att söka extern finansiering/delfinansiering.

Personalpolitik

Nu när Bollnäs kommun ska omorganisera sig så upprepas det ofta att *“vi måste arbeta smartare och mer tillsammans för att klara av vårt grundläggande välfärdsuppdrag”*. Det upprepas, inte för att någon någonsin har hävdats att vi kan fortsätta som vi alltid har gjort, utan för att man inte har begripit att kritiken grundar sig i ett toppstyrt och nonchalant genomförande. Personalen har varit tydlig med att man vill utveckla organisationen. Vi har varit tydliga med det. Men det som har brustit är genomförandet.

Vårt ståndpunkt är att omfattande organisationsförändringar måste genomföras från botten och uppåt. De kan inte komma som ett stenhårt påbud från högsta tjänstemän och politikerna. De anställda är de som har den mest detaljerade förståelsen över sina arbeten och har en möjlighet att se problem som en föreslagen omorganisation skulle kunna innebära. Ledningen, å andra sidan, har en helhetsbild och ett ansvar att se till att hela den kommunala organisationen fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Det är först när vi alla drar åt samma håll, lyssnar på varandra, och tar varandra på allvar, som vi kan förändra och förnya vår kommun tillsammans.

Det är tydligt att processen med genomförandet av omorganisationen av kommunens verksamhetsstöd har kantrat redan från första början. Någon lyhördhet eller vilja att skruva på förslaget verkar inte ha funnits, varken innan eller efter beslutet om en fördjupad dialog. Samtidigt finns det stora identifierade risker kopplade till spårbarhet i beslut, myndighetsutövning och ansvarsutkrävande. Det finns frågetecken kring huruvida omorganisationen överhuvudtaget skulle leda till ett bättre verksamhetsstöd så som förslaget är utformat.

- Behovet och målet om att arbeta mer samlat och effektivare kvarstår, men processen måste göras om från grunden, med helt andra förutsättningar och förhållningssätt.

Vi ser ett stort behov av att samverkan med de fackliga organisationerna blir bättre. Det gäller dels det samverkansavtal som kommunen har skrivit under, där det absolut viktigaste är att det följs, men där vi även är öppna för att förnya och utveckla det avtalet. Det gäller också att säkra att rätt samverkansforum finns för alla delar av kommunorganisationen. Idag är Central Samverkan (CESAM) även Förvaltningssamverkan (FÖSAM) för kommunstyrelseförvaltningen. Det leder dels till att förvaltningsspecifika frågor inte får det utrymme de tarvar, men också till att det finns en otydlighet i hur ärenden ska lyftas för behandling från enhetsnivå till förvaltningsnivå vid behov.

- Börja följa det samverkansavtal vi skrivit under på.
- Var öppna för att förnya och förbättra samverkansavtalet.

- Kommunstyrelseförvaltningen behöver ett samverkansforum för förvaltningsspecifika frågor, utöver CESAM.

Stroke, tillfällig blodpropp (TIA), hjärnblödning och dödsolyckor sker dagligen och många saknar kunskap om vad man ska göra, mer än att ringa 112. Vi vill därför verka för utbildning för alla anställda inom L-ABC, HLR och AKUT-testet, vilket tar cirka 2 timmar och kan repeteras en gång per år. Det tar i genomsnitt 13 minuter för en ambulans att komma vid ett prio 1-larm, därför bör utbildningen innefatta kompressioner på en docka. Idag har ungefär 4 procent av svenskarna diabetes. Förlorar någon medvetandet som har diabetes är det viktigt att agera rätt, varför detta ska inkluderas. Det finns hjärtstartare placerade på många ställen ute i samhället. Det är viktigt att även få prova hur en hjärtstartare fungerar så man vet detta när det är skarpt läge då varje sekund kan vara livsavgörande

- Att kommunanställda ska genomgå utbildning i L-ABC, HLR och lära sig göra AKUT-testet samt hur man agerar då någon med diabetes mår dåligt.

Övriga förslag

Vi vill ta fram en ny strategi för att öka inflyttningen till kommunen, där våra satsningar på att bli en barn- och familjevänlig kommun är en del av arbetet. Genom att rikta in oss på barnfamiljer och de som är på väg att starta familj, företrädesvis i städer som drabbats hårt av den ökande otryggheten, som Gävle, Sandviken, och Stockholm, så kan vi spela till våra styrkor.

- Vi vill ta fram en långsiktig inflyttningsstrategi för att säkra kompetensförsörjningen för framtiden

Digitaliseringen går i en allt mer rasande takt, vilket riskerar att lämna många utanför. Vi vet att många grupper, till exempel de med gode män, inte har möjlighet att använda bank-ID. Många äldre har svårt för det digitala, och vissa väljer helt enkelt bort sociala medier. Därför är det högst olämpligt att kommunens kommunikation kring de svåra stormarna vid nyår inledningsvis skedde uteslutande via sociala medier. Här måste kommunen tänka om. Alla ska ha lika rätt att ta del av samhället, vare sig man gör det digitalt eller analogt.

- Vi vill göra en genomlysning av kommunens användande av digitala kommunikationsmedel för att motverka ett digitalt utanförskap och säkerställa att alla kan ta del av kommunala rättigheter och information på lika villkor.